

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z FOKUSNÍCH SKUPIN A DALŠÍCH ŠETŘENÍ REALIZOVANÝCH NA TÉMA:

- **ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST**
- **PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ**
- **CIZÍ JAZYKY**
- **MATEMATICKÁ GRAMOTNOST**

Mgr. Petra Dobiášová, odborný garant pro evaluaci a monitoring,
ve spolupráci se členy realizačního projektu MAP II

Srpen 2021

Verze včetně doplnění oblasti matematické gramotnosti

Projekt „Místní akční plány rozvoje vzdělávání II – Správní obvod Praha 7“,
reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0011690, realizuje MČ Praha 7 za podpory Evropské unie.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah

1	KONTEXT, METODIKA A PRŮBĚH REALIZOVANÉHO ŠETŘENÍ	3
2	KONKRÉTNÍ DOPORUČENÍ Z JEDNOTLIVÝCH FOKUSNÍCH SKUPIN.....	4
2.1	Čtenářská gramotnost	4
2.2	Cizí jazyky.....	7
2.3	Předškolní vzdělávání	11
2.4	Matematická gramotnost	15
3	SHRNUTÍ	20

1 KONTEXT, METODIKA A PRŮBĚH REALIZOVANÉHO ŠETŘENÍ

Mapování současné situace v oblasti čtenářské gramotnosti, v oblasti předškolního vzdělávání či výuce cizích jazyků na území MČ Praha 7 v souvislosti s potřebami cílových skupin probíhá od počátku realizace projektu Místní akční plány rozvoje vzdělávání II – Správní obvod Praha 7 (dále MAP II). Nejen pro lepší interpretaci a pochopení kvalitativních dat získaných z realizovaného dotazníkového šetření zaměřeného na potřeby jednotlivých škol, ale i k rozšíření a prohloubení našeho porozumění této problematice, jsme se rozhodli získat další informace prostřednictvím následného kvalitativního šetření. Konkrétní podněty z tohoto šetření plánujeme v projektu využít například jako témata k diskusi v rámci setkávání pracovních skupin projektu MAP II.

Pro naše účely jsme použili výzkumnou metodu fokusních (skupinových) diskusí, která patří mezi nejzákladnější metody kvalitativního sociologického výzkumu. Jedná se o metodu získávání informací ke zvolenému tématu od skupiny osob, které sdílejí určitou zkušenost, charakteristiku nebo zájem. Fokusní skupinu je možné si představit jako formu moderované diskuse s cílem zjistit a postihnout co nejvíce názorů a postojů jednotlivých účastníků k danému tématu (Veselý, Nekola 2007: 176-179).

Účastníci těchto diskusí byli odborníci/experti, v tomto případě učitelé vyučující na 1. i 2. stupni základních škol a předškolní pedagogové. Zúčastnili se i někteří členové pracovních skupin či školní koordinátoři.

Počátkem roku 2020 byly naplánovány čtyři fokusní skupiny, dvě z nich se podařilo zrealizovat v březnu 2020 před nouzovým stavem vyhlášeným z důvodu epidemie nemoci covid – 19. V srpnu 2020 proběhla třetí fokusní skupina, čtvrtou, zaměřenou na oblast matematické gramotnosti, se bohužel z důvodu nezájmu a obav pedagogů z nemoci covid - 19 zrealizovat nepodařilo. Vzhledem k této situaci jsme přistoupili k náhradnímu řešení pomocí on-line ankety, kdy jsme oslovili pedagogy vyučující matematiku (případně další přírodovědné předměty) formou polostrukturovaného dotazníku, případně jsme se s některými spojili telefonicky. V rámci dotazování jsme se zaměřili na popis hodnocení současného stavu a příkladů dobré praxe v oblasti výuky matematické gramotnosti na základních školách.

Šetření se zúčastnilo celkem 11 pedagogů vyučujících na I. a II. stupni 5 základních škol, jejichž zřizovatelem je MČ Praha 7 a proběhlo v červnu 2021.

Termíny realizovaných fokusních skupin:

5. března 2020	– fokusní skupina ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST
11. března 2020	– fokusní skupina PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
26. srpna 2020	– fokusní skupina CIZÍ JAZYKY

Jelikož pracujeme pouze s informacemi, které jsme během šetření získali, nejedná se o všeobecně platné závěry, ale zjištění určená k další diskusi.

2 KONKRÉTNÍ DOPORUČENÍ Z JEDNOTLIVÝCH FOKUSNÍCH SKUPIN

2.1 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

Problematika motivace žáků

Popis současné situace

- Motivace je hlavní prostředek učitelů jak u žáků čtenářskou gramotnost rozvíjet.
- Vliv na motivaci ke čtení má především sociální zázemí žáka, tedy to, zda jsou děti čteny a vyprávěny příběhy od raného dětství, zda jsou v rodině knihy k dispozici a zda jsou členy rodiny čteny.
- Zájmu o čtení také napomáhají vzory mezi kamarády, zapojování žáků do různých projektů podporujících zájem o čtení, návštěvy knihoven, inovativní přístupy učitelů apod.
- Na nižší zájem o čtení v současné době má vliv nadužívání moderních informačních technologií.
- Velmi důležité je zvolit četbu, která žáky zaujme (u žáků 1. stupně se např. jedná o oblíbené pohádky a komiksy, humoristické knihy ze školního prostředí, u starších žáků se k této literatuře přidává např. fantasy literatura typu Harry Potter či Pán prstenů, postapokalyptická témata nebo četba s tematikou II. světová válka a období holocaustu), i starší žáci čtou komiks např. typu manga.
- Učitelé deklarovali zájem využívat inovativní metody výuky čtenářské gramotnosti, které tuto výuku ztraktivní, ale uváděli i zájem o materiály pro ztraktivnění výuky mluvnice.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Čtenářské dílny pro I. stupeň ZŠ.
  - V dílně čtení (ideálně v samostatně upravené učebně) si dítě čte ze své knihy, kterou si přinese. Každý čte něco jiného po dobu 20 minut. Není vůbec nutné, aby dítě začínalo číst knihu na první lekci, klidně si může donést již rozečtenou knihu. Spolužákům může následně přečíst úryvek, knihu jim doporučit, může sdílet, čím ho příběh obohatil.
  - Komplikované je tyto hodiny zařadit do výuky pravidelně, a to z hlediska časové dotace na výuku českého jazyka včetně mnohdy předimenzovaných tematických plánů
- Návštěvy veřejných knihoven.
- Třídní knihovny
  - Knihy žákům k dispozici v průběhu přestávek a hodin volna.
  - Knihy k vypůjčení domů přímo ve třídě.
- Autorská čtení.

Školní knihovny

Popis současné situace

- Rozsah a obsah knižního fondu závisí na podmínkách konkrétní školy, věku a počtu žáků, velikosti pedagogického sboru a na neposledním místě i na finančních prostředcích školy.
- Některé ZŠ na území MČ Praha 7 školní knihovnu nemají k dispozici.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Sdílená knihovna
  - Knihy sdílené mezi jednotlivými školami. Tento návrh byl v rámci tématu zmíněn, následná diskuse pedagogů však tento zájem nepotvrdila.
- Digitální školní knihovna
  - Knihy žákům k dispozici v digitální podobě. Tento návrh byl v rámci tématu zmíněn, mezi pedagogy však následně nebyl o digitální knihovnu zaznamenán zájem.
- Financování nákupu knih prostřednictvím fondu SRPŠ, rodičovských spolků

Zvyšování kvality pedagogických pracovníků

Popis současné situace

- Účastníci diskuse projevili zájem o vzdělání v tzv. RWCT = Reading and Writing for Critical Thinking (čtením a psáním ke kritickému myšlení). Jedná se o komplexní vzdělávací program, který je tvořen praktickými technikami a metodami. Tyto metody mají za cíl rozvíjet tvořivé, intuitivní a nezávislé myšlení, které pomáhá s porozuměním předkládané látky.
- Účastníci diskuse projevili zájem o videotréninky (za předpokladu ošetření GDPR).
- Některým pedagogům chybí vzdělání v oblasti přístupu k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Konkrétně byla zmíněna problematika žáků s vývojovou dysfázií. Často se stává, že dítě nastupuje do školy, má navozeny téměř všechny hlásky a mluví bez výrazných agramatismů, vážne však porozumění, což nebývá na první pohled zjevné.¹
- Byla zmíněna nedostatečná podpora pedagogů, kteří poprvé učí v 1. třídě (genetická metoda, splývavé čtení...).
- Účastníci šetření zmiňovali důležitost využívání metodických listů.
- V ZŠ Františky Plamínkové je plánováno vybudování kmenové učebny ČJ (variabilní uspořádání, koberec apod.).

---

¹ V září 2020 proběhl na téma Vývojová dysfázie seminář organizovaný MAP II.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Kvalitu pedagogů lze zvyšovat prostřednictvím sdílení zkušeností. Cílem sdílení je podpořit pedagogy v jejich každodenní práci při vzdělávání a výchově žáků, a to prostřednictvím vzájemné výměny zkušeností mezi pedagogy z různých škol/školských zařízení. V ideálním případě pedagogický pracovník ve spolupráci s vedením školy identifikuje oblasti/oblast, ve které chce rozvíjet své znalosti a dovednosti, na základě toho společně vyberou školu/školské zařízení za účelem oslovení s žádostí o spolupráci. V rámci šetření jsme zaznamenali o sdílení spíše obecný zájem, ne konkrétní podněty.
- Jako další podnět, který by mohl přispět ke zvýšení kvality učitelů českého jazyka, byl vznik tzv. „Akademie čtenářské gramotnosti“ – např. 1 x měsíčně dopoledne by mohlo probíhat setkání pedagogů daného předmětu v pracovní době s tím, že jeden předvede ukázkovou hodinu (sdílení metod) s následnou reflexí, příští setkání bude v režii dalšího pedagoga atd. Účastníci diskuse by uvítali, kdyby tato aktivita byla zahrnuta do DVPP (tedy do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků).²
- Jako další byla zmíněna hospitace ve výuce v rámci jedné ZŠ. V těchto případech však na některých školách chybí zkušenosti pedagogové s dlouholetou praxí. Řešení by bylo toto realizovat napříč školami, je to však vnímáno jako velmi organizačně náročné (lze řešit v rámci projektů financovaných ze Šablon, což je ale není pro každou ZŠ vyhovující).
- Dále byla zmíněna možnost využívat ve výuce testy čtenářské gramotnosti společnosti Cermat.
- Pro vybudování knihovny ZŠ Korunovačnická lze využít půdní prostory nebo prostory uvolněné po MŠ Kouzelná fazolka.³

² Tato aktivita byla diskutována v rámci setkání pracovní skupiny pro čtenářskou gramotnost v říjnu 2020

³ Podle informací pedagogů se s realizací projektu školní knihovny začne od září školního roku 2020/2021

2.2 CIZÍ JAZYKY

Problematika motivace žáků

Popis současné situace

- Učitelé si uvědomují, že za úspěšným učením se cizího jazyka stojí většinou značná dávka motivace. Ne vždy nachází žáci tuto motivaci ve vzorech v rodině. Důležité je proto na hodinách probírat i téma, k čemu je v životě dobré se konkrétní jazyk učit a kdy, při jakých příležitostech, mohou žáci konkrétní jazyk využít. Zařazovat tato témata do výuky je zásadní především pro motivování žáků k učení se druhého cizího jazyka.
- ZŠ by rády více využívaly spolupráci se zahraničními školami, oblíbené jsou výměnné pobyty, které jsou však v současné době znemožněny situací kolem nemoci covid - 19.
- Učitelé do výuky doporučují často zařazovat témata týkající se reálií daných zemí.
- Účastníci hodnotili také distanční výuku v době vyhlášeného nouzového stavu. Zdá se, že mohla být pro některé slabší žáky velmi prospěšná, projevil se u nich vliv intenzivnější spolupráce při řešení zadaných úkolů se spolužáky s vyšší úrovní znalosti konkrétního jazyka a především odstranění ostychu z mluvení před ostatními.
- Tuto problematiku spojenou s obavami z mluvení před spolužáky či na veřejnosti řeší učitelé velmi často.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Důraz na podporu slabších žáků.
- Podporovat vnitřní motivaci dítěte.
- Užívání metod a technik, které zapojují všechny žáky a umožňují sledovat progres každého žáka.
- Využívat možnosti výjezdů do zahraničí.
- Korespondence popř. videokonference žáků s dětmi z rozvojových zemí (Nepál, Peru) či ze zahraničních škol obecně (Francie).
- Zavádění formativního hodnocení.
- Rodilý mluvčí bývá pro žáky motivací, mohou jazyk „využívat v praxi“.

Problematika rodilých mluvčích

Popis současné situace

- ZŠ na území MČ Praha 7 pociťují nedostatek kvalitních rodilých mluvčích, případně na tyto vyučující nemají školy dostatek financí.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Mluvená angličtina vykazuje velké rozdíly v regionech, kde je převládajícím jazykem. Anglické akcenty se mohou významně lišit. Není již důležité, aby se žáci setkávali pouze s britskou angličtinou, mluvčí tedy může být v podstatě z jakékoli země.
- Učitelé nemají dobrou zkušenost, pokud do tříd dochází pokaždé jiný rodilý mluvčí. Účastníci diskuse doporučovali vždy po dobu školního roku pro danou třídu využívat jednoho rodilého mluvčího.
- Zásadní je klást důraz na didaktickou erudici rodilého mluvčího. Ta je důležitější než jeho přízvuk. Rodilí mluvčí by se měli vzdělávat v metodologii výuky daného jazyka.
- Účastníci diskuse zmiňovali pozitivní zkušenost s vedením hodiny AJ rodilým mluvčím a českým lektorem z jazykové školy. Jedná se o tematicky zaměřená setkání (např. fyzikální pokusy, vaření apod.) V ZŠ KorunovačnÍ jsou tyto hodiny realizovány pro žáky 1x měsíčně. Některé školy využívají v praxi hodiny AJ vedené rodilým mluvčím za přítomnosti učitele AJ.
- Zástupci ZŠ Tusarova zmínili svou účast v projektu Edison. Projekt Edison, který organizuje mezinárodní studentská organizace AIESEC na školách v České republice, spojuje mladé lidi odlišných kultur a národností, aby se seznámili se zvyky a tradicemi jiných zemí, a stali se tak generací prolamující stále se prohlubující mezikulturní bariéru. Vizí projektu je tolerance a společné soužití české společnosti s různými kulturami a národy. Zahraniční stážisté (studenti VŠ) by měli vytvořit multikulturní prostředí, oživit výuku a zvýšit zájem žáků o studium cizího jazyka a poznání odlišných kultur. Zkušenosti pedagogů ZŠ Tusarova byly zprvu velmi dobré, stážisté se žákům věnovali a prezentace o svých zemích měli velmi dobře připravené. Úroveň stážistů a jejich prezentací se však postupně snižovala, škola se v současné době z tohoto důvodu do projektu již nezapojuje.
- Na závěr této debaty se účastníci shodli, že primární je pro žáky mít možnost využít cizí jazyk v reálné komunikační situaci. Z tohoto důvodu by bylo vhodné podporovat spolupráci se zahraničními školami a v případě možnosti realizovat výměnné pobyty. Dle škol je však velmi obtížné tuto zahraniční spolupráci navázat.
MČ Praha 7 má partnerství s městy Nový Bělehrad (Srbsko), Rieti (Itálie) a Teramo (Itálie), možnost propojit ZŠ se školami v těchto městech prověří realizační tým MAP II.

Problematika finanční náročnosti některých pomůcek na výuku cizího jazyka

---

Popis současné situace

- V případě využívání učebních pomůcek (jazykových učebnic), pracovních sešitů, časopisů atd. řeší někteří pedagogové ve třídách problém finanční nedostupnosti těchto materiálů pro některé žáky. Žáci mohou být danou situací stigmatizováni.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Byla zmíněna možnost získat finanční podporu na nákup jazykových učebnic, pracovních sešitů, časopisů apod. přes SRPŠ, spolky rodičů, individuální dotace z MČ, případně prostřednictvím fondu solidarity MČ. Pomoci by také mohla Pracovní skupina pro financování v rámci projektu MAP II.

Učebnice

- Velká část doposud užívaných učebnic klade hlavní důraz na gramatiku, to předpokládá u žáků mj. dobrou znalost češtiny.
- Obvykle vyučující nerozhoduje o výběru učebnic pro své třídy, vybírají se vždy učebnice pro celou školu. Učebnice vybírají metodické komise pro daný jazyk, případně učitelé daného jazyka společně na základě podnětu jednoho z nich.
- Chybí srovnání kvality učebnic.
- Výměna jednotlivých druhů učebnic je složitá, používání učebnic je vázáno na nákup softwaru, pracovních sešitů apod., což je pro školy velmi finančně náročné.
- Učitelé druhých cizích jazyků výrazně menší možnosti výběru učebnic, jelikož pro daný jazyk jich je na trhu omezená škála. Problém byl zmiňován především vyučujícími francouzského jazyka.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Byla zmíněna možnost sdílení zkušeností, např. burza mezi školami, možnost využít oborové kabinetů Národního pedagogického institutu ČR.

Problematika zvyšování kvality pedagogických pracovníků

Popis současné situace

- Někteří účastníci diskusí postrádají celorepubliková setkávání vyučujících daného jazyka, která dříve probíhala, učitelé tak mohli společně sdílet své zkušenosti.
- Možnosti sebevzdělávání učitelé využívají dle individuálního zájmu, některé kurzy jsou však velmi finančně náročné.
- Portfolio DVPP pro anglický jazyk je široké, u jiných jazyků toto však neplatí.
- Je plánován Den jazyků na Sedmičce (původní termín 26. 9. 2020 byl vzhledem k epidemiologické situaci posunut na rok 2021).
- ZŠ Tusarova realizuje ve výuce FJ Den evropských jazyků, ZŠ Korunovační připravuje také podobný projekt. Zástupci těchto škol posléze sdělili/sdělí své zkušenosti.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Někteří účastníci zmiňovali dobrou zkušenost s následky, případně s videotréninky. Za klíčovou v tomto směru považují zpětnou vazbu. Dle účastníků FG je pozitivněji učiteli vnímána zpětná vazba od zkušenějších kolegů, experty „z venku“ vnímají spíše jako kontrolu svých kvalit.
- Vhodné jsou tak vzájemné hospitace, na některých ZŠ však nejsou reálné z důvodu rozvrhu, kdy vyučující dělené třídy vyučují „proti sobě“.
- O výuce by bylo možné diskutovat v rámci pedagogů jedné školy za účasti zkušeného facilitátora hrazeného v rámci MAP II.
- Účastníci setkání navrhovali realizaci oborových setkávání mezi školami, je však mít vždy připravena konkrétní témata a zajistit lektora (např. robotika), případně metodických setkávání (např. formativní hodnocení).
- Pro zvýšení kvality některých vyučujících (nekvalifikovaných učitelů) lze využít program „Učitel naživo“, což je dvouletý program pro budoucí učitele (tzv. pedagogické minimum) v rozsahu 750 hodin (z toho 660 v rámci akreditace). Je určen absolventům vysokých škol, kteří chtějí učit děti na 2. stupni základní školy nebo na střední škole předmět podle své odbornosti, ale chybí jim potřebné učitelské zkušenosti a pedagogické vzdělání.
- Zmíněn byl také eTwinning, tedy platforma, přes kterou mohou zaměstnanci škol (učitelé, ředitelé, knihovníci atd.) z různých evropských zemí vzájemně komunikovat, spolupracovat, zapojovat se do projektů a sdílet své nápady.
- Školy se dále mohou zapojit do vzdělávacího programu Evropské unie Socrates, který zprostředkovává spolupráci mezi evropskými školami, studenty, vzdělávacími zařízeními a jinými subjekty, zapojenými do vzdělávacího procesu.

2.3 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Kapacita MŠ

Popis současné situace

- MŠ zřizované MČ mají schválenou výjimku na dobu neurčitou, která se týká jejich kapacity. V současné době je maximální kapacita 28 dětí v jedné třídě, což je o 4 děti více než umožňuje školský zákon.
  - Dle školského zákona počty dětí nastavuje ředitel, výjimky se udělují zpravidla na rok, nicméně v rámci MČ Praha 7 je výjimka nastavena na dobu neurčitou.
  - Tato situace demotivuje pedagogický personál, příp. byla v posledním období důvodem odchodu některých učitelek z MŠ.
  - Tento stav ne vždy umožňuje věnovat se dostatečně dětem se SVP, jelikož tyto děti vyžadují individuální pozornost a přístup⁴.
  - MŠ vážají s žádostí o snížení kapacity z důvodu provázanosti MŠ se zřizovatelem, vnímají, že se MČ snaží vyhovět žádostem rodičů a maximální počet dětí do MŠ přijmout, úroveň kvality předškolního vzdělání však úzce souvisí s počtem dětí ve třídě.
- Před změnou financování byly finanční prostředky přidělovány dle počtu dětí, po zavedení PHmax⁵ by se měla respektovat vyhláška 24 dětí na třídu (na rok 2023 se plánuje dokonce 20 dětí na třídu).
- Účastníci diskuse dále zmiňovali nedostatečné personální kapacity.
  - Zásadní problémy vnímají v chybějící pomoci asistentů u dětí, které vyžadují zvýšený zdravotní dohled (děti s diabetes apod.).
  - Kvůli nedostatečným personálním kapacitám není vždy možné dodržovat 2 hodinový překryv učitelek v jedné třídě.
  - Nedostatek asistentů pedagoga negativně ovlivňuje kvalitu vzdělávání v MŠ. V současné době je tento stav alarmující i proto, že se stále zvyšuje se počet dětí nejen se SVP, ale i dětí s odlišným mateřským jazykem, s alergiemi, dietními omezeními apod. Ačkoliv je možné pozice financovat z projektů Šablon, peníze se často vrací.
- Finanční ohodnocení asistentů pedagoga je nízké, stejně jako provozních zaměstnanců MŠ.
- Některé ředitelky MŠ posílají na školení AP nebo kurz chůvy i provozní zaměstnance.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Snížit počet přijímaných dětí ve věku 2 let.

---

⁴ Tuto informaci je nutné ověřit. Pokud by ve třídě byly děti se SVP, počet žáků by se měl snížit na maximálních 24. Pravděpodobně ani při tomto počtu dětí ve třídě v rámci současných personálních možností není dle účastníků našeho šetření možné jim zajistit individuální přístup.

⁵ Hodnota PHmax představuje maximální týdenní počet hodin vyučování v rozsahu podle rámcového vzdělávacího programu financovaný ze státního rozpočtu.

- Místo v mateřské škole by pro děti ve věku do 3 let nemělo být nárokové.
- Sdílení asistenta pedagoga několika dětmi ve třídě.

Zvyšování kvality pedagogických pracovníků (úroveň pregraduálního vzdělávání, DVPP)

Popis současné situace

- Účastníci diskuse v této souvislosti konkrétně diskutovali problematiku dětí s odlišným mateřským jazykem. Vzdělání pedagogů v MŠ nezahrnuje přípravu na práci s dětmi s OMJ. Ve školkách chybí dvojjazyční asistenti.
  - Soukromé školky v MČ se nachází v jiné situaci, vykazují nižší kapacitu dětí na třídu, děti s OMJ se v těchto školkách nevyskytují tak často, ve výuce jsou vždy přítomni 2 pedagogové. To jsou důvody, proč někteří movitější rodiče preferují využití soukromých MŠ oproti využití MŠ zřizovaných MČ Praha 7.
- MŠ se snaží klást velký důraz na kvalitu pedagogických i nepedagogických pracovníků, při současné výši finančního ohodnocení to však lze jen stěží.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud

- V rámci výuky a začlenění dětí s OMJ do kolektivu pomáhá spolupráce s neziskovými organizacemi (META o.p.s., InBáze, z. s. apod.) na základě plánu pedagogické podpory. V rámci vzdělávání dětí s OMJ je velmi důležité klást důraz na spolupráci s rodiči (setkání, překlady, tlumočení). Důležitá je také spolupráce s MČ Praha 7 (odbor sociálního začleňování, spolupráce s Integrovaným centrem Praha, o.p.s.).
- Zaměřit se nejen na práci s dětmi s OMJ v MŠ, ale i na jejich přípravu na nástup do MŠ. Adaptace v MŠ je náročným obdobím v životě téměř každého dítěte.⁶ Pro děti s odlišným mateřským jazykem je toto období ještě ztíženo jazykovou bariérou.
- Potřebu přítomnosti dalšího učitele (např. zdravotní problémy dítěte apod.) ve výuce řeší MŠ různě. Využívají hospodářky pro komunikaci s rodiči, školnici ve výuce v případě akutní potřeby, telefonáty mezi učiteli s prosbou o výpomoc v případě nutnosti (pomohlo by mít ve školkách vnitřní telefonní linky, pokud nejsou).
- Obec Psáry připlácí MŠ na asistenty ve výuce.

Příprava dětí na ZŠ

Popis současné situace

- I v této souvislosti byl zmiňován problém vysoké kapacity tříd MŠ, která neumožňuje věnovat se dětem individuálně, a to ani dětem v předškolních třídách.

---

⁶ MAP II uspořádal na toto téma seminář na konci června 2020.

- Kvalita přípravy dětí na ZŠ také souvisí s erudicí a kvalifikací učitelek, dle účastníků diskuse by měl být vyvíjen větší tlak na VŠ vzdělání učitelek (min. Bc.), kvalita učitelek se SŠ vzděláním je nedostatečná, je vnímaná nutnost dalšího vzdělávání. Byla zmíněna také otázka „kvality“ výuky na SPgŠ, studenti SPgŠ dle účastníků diskuse často neznají ani terminologii RVP⁷, protože v rámci studia neexistuje specializace pro MŠ.
- Důležité nejen pro zvyšování, ale i udržení kvality pedagogickým pracovníků je DVPP⁸, které je povinné, ale často nikdo neprověřuje, zda jej učitelé skutečně absolvují.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Začínající či nekvalifikovaný pedagogický pracovník by neměl vyučovat v předškolních třídách.
- Zajistit kvalitní DVPP, MŠ žádají především „známé“ lektory.
- Zaměstnanci by měli mít automaticky nárok na supervizi.
- Vhodné by bylo znovu obnovit metodická setkávání, která dříve probíhala v rámci MČ, účastníci naší diskuse deklarovali zájem o jejich pokračování, navrhovali navázání spolupráce s PedF UK a jejími pedagogy (uváděli jména: Dvořáková, Kaslová, Hazuková, Kafková). Uvítali by zaměření např. na didaktiku výtvarné výchovy nebo tělovýchovných aktivit.
- Dále byl účastníky deklarován zájem o vzájemné hospitace. Některé mateřské školky toto mají již zavedeno jako povinnost a hodnotily to jako fungující efektivní praxi.
- Ideální je, pokud v rámci přípravy na ZŠ spolupracují MŠ se ZŠ, učitelky některých MŠ jsou u zápisů do 1. tříd, probíhají vzájemné návštěvy, exkurze do ZŠ i opačně, kdy program připraví žáci ZŠ pro MŠ.
- Jako velmi přínosné byly zmíněny přípravné třídy, v MŠ spolupracují s těmito třídami nejvyšší ročníky ZŠ, děti navštěvují např. společně školní jídelnu, knihovnu atd.

Spolupráce v území

Popis současné situace

- Probíhá na úrovni ZŠ, viz výše.
- Spolupráce s rodiči není vždy přínosná, rodiče v některých případech nedbají na doporučení učitelek k řešení „problémů“ dětí. Na učitelky MŠ mnozí pohlížejí jen jako na „hlídačky dětí“.
- Účastníci zmiňovali nedostatek psychologů v území, nedostatečné kapacity PPP⁹.
  - Pokud je problém akutní, rodiče využijí možnost konzultace u klinického psychologa (také byl zmíněn jejich nedostatek), PPP pak musí vyšetření „potvrdit“.

---

⁷ Rámcové vzdělávací programy.

⁸ Další vzdělávání pedagogických pracovníků.

⁹ Pedagogicko-psychologická poradna.

- Dále je negativně vnímán rozdílný přístup jednotlivých pracovníků PPP, problémy v souvislosti s diagnostikou mimořádně nadaných dětí v PPP, nastavením případných doporučení apod.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Řešením pro zkvalitnění vzdělávání v MŠ by byly pozice sdíleného logopeda¹⁰ nebo speciálního pedagoga pro více MŠ v území.
- Byla zmíněna dobrá praxe z MŠ Rozárka, kde probíhají semináře, na kterých sdělují rodiče bývalých žáků MŠ zkušenosti se základními školami, které získali.

Materiálně – technické vybavení

Popis současné situace

- Zahrady: MŠ řeší v této souvislosti nedostatek venkovních prostor (MŠ Kostelní), nutné úpravy (MŠ Tusarova, MŠ U Studánky, MŠ Letohradská), udržování stávajících prostor a zahradních prvků (MŠ Nad Kazankou).
- Ekoškola vybuodovala nové venkovní prostory (zahradu), pedagogům z ostatních MŠ byla nabídnuta možnost prohlídky a pomoci s výběrem herních prvků.
- MŠ Janovského řeší rekonstrukci dle doporučení zprávy ČŠI.
- Další pomůcky byly jmenovány jako podnět na tvorbu katalogu pomůcek:
  - MŠ Výšiny: Klokany, interaktivní tabule.
  - MŠ Nad Kazankou: barevná tiskárna.
  - MŠ U Studánky: hrací molitany, relaxační materiál.
  - MŠ Kostelní: pro tuto mateřskou školu je prioritní řešení zahrady.
  - MŠ a ZŠ Tusarova: pro výuku v přípravné třídě Montessori pomůcky, interaktivní tabule
  - MŠ Kocour: neuvedeno, doplní později.
  - MŠ Rozárka: vybavení do přírody (pinzety, lupy, lopatky).

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- MŠ Rozárka může poskytnout kontakt na odborníka na zahrady, s kterým spolupracuje

---

¹⁰ Konzultace s logopedkou byly v rámci MAP II pro MŠ i ZŠ zajištěny od září 2020.

2.4 MATEMATICKÁ GRAMOTNOST

Matematická gramotnost napříč výukou

Popis současné situace

- Matematiku se učitelé snaží propojovat se všemi předměty, které učí, většinou se to daří především formou her a skupinové práce. Důležité pro vyučující je, aby toto propojení přicházelo „v ten pravý moment“ a bylo tak přirozené. Někteří se proto také domlouvají s ostatními kolegy, jak zařadit výuku gramotností napříč všemi předměty.
- Velmi časté je propojení výuky matematiky s robotikou a informatikou. Přirozené propojení také umožňují a probace vyučujících matematiky spojené s dalšími přírodovědnými předměty.
- Díky mezipředmětovým vztahům je na I. stupni běžné propojovat více předmětů a témat najednou. Na II. stupni je to již obtížnější a záleží na přístupu učitele a také na vzájemné spolupráci s dalšími vyučujícími ve škole.
- Učitelé se také snaží nasimulovat různé situace, jak matematiku uplatnit v životě, ať už je to práce s penězi, nákupy, jak si např. spočítat různé výměry apod., uvědomují si důležitost zařazení praktických příkladů z běžného života do výuky.
- Někteří učitelé zdůrazňovali především důležitost finanční gramotnosti.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Propojení matematiky jak v rámci výuky jiných předmětů, tak v rámci běžného života, umožňuje ukázky praktického využití matematických znalostí a postupů v jiných oblastech vědy a života včetně výkonu různých povolání.
- Exkurze žáků do firem.
- Mezipředmětové prezentace, přednášky, předváděcí akce, besedy.

Motivace a podpora žáků

Popis současné situace

- Umění motivovat žáky k učení je pedagogy považováno za jednu z nejdůležitějších schopností dobrého učitele.
- Někteří učitelé rozvíjejí své znalosti v oblasti inovativních metod zaměřených na matematickou gramotnost a využívají je ve výuce tak, aby podpořili zájem žáků o daný předmět (příklady k pochopení a řešení každodenních situací, příklady užití v různých profesích nebo k objasnění přírodních jevů apod.)
- Školy se snaží vytvářet podmětčné prostředí, realizují akce a soutěže v oblastech matematické gramotnosti.
- Obecně bývá problém s motivací u žáků, kteří si z domova přinášejí přesvědčení, že škola je nutné zlo.

- Stále přetrvávají stereotypy „matematika je těžká a nelze se ji naučit“, „matematika není pro dívky“, či „matematika je nudná“, nicméně názor, že matematika je všeobecně neoblíbená, je podle některých učitelů přžitek.
- Problémem je přetechnizovaná doba a záplava informací. Žáci také mají spoustu zájmů, možností, čemu se věnovat, mnohdy volí „to jednodušší“, upadá snaha „hledat řešení“.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Žáci projevují vyšší míru motivace, pokud se s nimi diskutuje o samotném průběhu výuky a jednotlivých hodin. Motivaci někteří učitelé u žáků podporují vlastní zodpovědností za vzdělávání. Děti jsou vedeny k sebereflexi a spolupráci.
- Důležité je celoživotní vzdělávání pedagogů tak, aby byli schopni využívat moderní vyučovací formy a metody.
- Pedagogové chválí matematické soutěže a projektové dny, protože nabízí široké spektrum využití různých metod a způsobů práce, které jsou pro děti atraktivnější a zajímavější. Důležité je na názorných příkladech ukázat zajímavost matematiky. Nízkou motivaci žáků k matematice lze podpořit právě pestrou nabídkou programů ve spolupráci s prestižními školami, vědeckými centry apod.
- Osvědčuje se prezentovat matematiku jako zábavný předmět. Lze použít deskové hry, využít možnosti internetu (aplikace Wordwall apod.) či vlastní nápady (logické úvahy, početní hádanky, úlohy z praxe apod.). Přínosné pro žáky jsou interaktivní workshopy (Toulcův dvůr, Lesy hl. m. Prahy atd.) nebo i například projektové dny v přírodě či interaktivní vycházky.
- Pedagogové doporučují do hodin vkládat konkrétní problémy ze života, kde se žáci s matematikou mohou setkat a kde se dá uplatnit její znalost. Za důležité považují ukázat, jak lze využít získané znalosti a dovednosti při řešení životních situacích, např. pochopení grafů a čísel v médiích, spotřeba stavebního materiálu, propočítání slev apod. V této souvislosti jsou doporučovány besedy ne s „matematiky“, ale lidmi mimo matematiku (např. stavař apod.). U každé látky je vhodné odpovídat žákům na otázku „K čemu mi to jednou bude?“.
- Žáky lze motivovat prostřednictvím skupinové práce.
- Matematickou gramotnost žáků podporují pomůcky i dostupná elektronika. Na nákup lze využít dotačních titulů pro nákup a obnovu učebnic, pomůcek, stavebnic, deskových a jiných her, elektronických materiálů a aplikací pro rozvoj matematické gramotnosti a vybavení učeben. Stálá a systematická finanční podpora je třeba nejen k nákupu pomůcek, ale i k jejich aktualizaci a udržitelnosti.

Konkrétní příklady využívání pomůcek, materiálů apod. k výuce

---

Popis současné situace

- Učitelé využívají mimo klasické výukové materiály (pracovní sešity, pracovní listy, učebnice, počítač, číselné osy apod.) také deskové hry (např. Ubongo, Geomag, TIK TAK BUM), karty, matematické váhy, parkety, vlničky, krokoměry, ozoboty, geometrická tělesa, interaktivní tabule, SMART notebooky, vizualizéry, tablety, software na lineární rovnice, modely těles, síť těles, databáze příkladů v elektronické podobě propojené s pracovními sešity žáků aplikace Kahoot, Quizizz, Wordwall, Gebra, interaktivní učebnice a další.
- Někteří pedagogové rádi využívají pomůcky z běžného života k podpoře názornosti a budování dovedností.
- Na některých základních školách je nedostatek geometrických pomůcek, byly zmíněny např. geobordy, krychle na krychlové stavby, tělesa, parkety atd.
- Zaznamenali jsme také „postesk“ učitelů, že jakékoliv pomůcky a postupy nepomůžou v momentě, kdy chybí motivace a zájem žáků o daný předmět.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Zajistit na školách více pomůcek na výuku geometrie.
- Zajistit na školách více interaktivních tabulí, tabletů, her Geomag, pomůcek z H - EDU.
- Zajistit ve školách kvalitní učebny výpočetní techniky.

Podpora vyučujících

Popis současné situace

- Pedagogové ze strany vedení škol vnímají podporu v rámci svého profesního rozvoje.
- Uvítali by vyšší míru finanční podpory do nákupu pomůcek a elektroniky/ elektronických materiálů pro žáky.
- Učitelé vyjádřili požadavek na nákup tabletů, které by se daly využít v rámci individuálního přístupu k žákům se speciálními potřebami.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Vyučující pozitivně vnímají, pokud mají možnost výběru učebnic, pracovních sešitů, edukačních přístupů, zapojení se do projektů, workshopů, školení apod.
- Je důležité, aby byli učitelé podporováni a motivováni nejen k doplnění odborných znalostí, ale také k doplnění znalostí o inovativní metody v rámci didaktiky matematiky za účelem inovace výuky matematiky a posuny edukačního stylu učitelů.
- Je důležité podporovat učitele ve využívání nových technologií a aplikací, digitálních prostředků a zajistit jim v případě jejich zájmu nákup těchto prostředků.
- Velmi vhodně je vnímána podpora v rámci vlastní tvorby výukových materiálů.

Další vzdělávání učitelů matematiky, resp. dalších předmětů - zkušenosti

---

Popis současné situace

- Oslovení učitelé obecně deklarovali zájem o vzdělávání.
- Důležitá je pro ně možnost individuálního výběru školení či workshopů a především kvalita jednotlivých lektorů.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Byl deklarován zájem o tato témata a konkrétní příklady:
  - ✓ Finanční gramotnost
  - ✓ Informatika s Emilem
  - ✓ Kurzy Hejného matematiky na H - EDU
  - ✓ Využití a zapojení ICT do výuky
  - ✓ Tvorba výukových materiálů a prezentací apod.
  - ✓ Inovativní edukační metody
  - ✓ Používání aplikací
- Bylo doporučeno vytvořit prostor, kde by se daly sdílet zkušenosti s jednotlivými semináři či workshopy včetně hodnocení jednotlivých lektorů.

Spolupráce v rámci školy

Popis současné situace

- Ve většině základních škol probíhá spolupráce napříč předměty. Učitelé chodí na vzájemné náslechy, sdílejí příklady dobré praxe, některé školy využívají tzv. tandemovou výuku, v některých fungují tzv. metodická sdružení či předmětové komise apod.
- Spolupráce a vzájemné sdílení probíhalo i v rámci distanční výuky, v některých školách distanční výuka dokonce rozšířila „prostor“ spolupráce a sdílení mezi jednotlivými učiteli.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Jsou doporučovány vzájemné náslechy, sdílení příklady dobré praxe, tzv. tandemová výuka, předmětové komise apod.
- Distanční výuka přinesla nové metody (on-line konzultace, on-line náslechy apod.).

Spolupráce napříč školami

Popis současné situace

- Tato spolupráce byla zmiňována pouze některými respondenty. Většinou byla navázána na osobní kontakty (spolužáci z VŠ, bývalí kolegové apod.).
- Spolupráce mezi školami (pedagogy různých škol) byla omezena v domě pandemie nemoci COVID-19.
- Někteří pedagogové zmiňovali nedostatek času na tuto spolupráci.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Jakákoliv spolupráce mezi školami je vnímána jako přínosná, konkrétní příklady však nebyly zmíněny (vyjma soutěží a olympiád).
- Užitečné dle učitelů by bylo vybudování on-line prostoru pro sdílení dobré praxe a vzájemné podpory učitelů.

Spolupráce s rodiči

Popis současné situace

- S rodiči se učitelé setkávají při pravidelných třídních schůzkách. Dále pak podle potřeby individuálně. Jako přínos epidemiologickým opatřením v souvislosti s pandemií nemoci Covid – 19 se vnímá rozšíření osobních, e-mailových kontaktů o on-line kontakty.
- Někteří učitelé v období distanční výuky s rodiči vytvořili skupinu v elektronické aplikaci (WhatsApp, Facebook), přes které spolu navzájem komunikují.
- V některých školách probíhá setkání v rámci tripartit.
- Někteří pedagogové zmiňovali nedostatek času na tuto spolupráci.
- Pedagogové vnímají nedostatečnou podporu ze strany některých rodičů (nezájem, vytíženost, špatná domácí příprava, nízká míra komunikace) o rozvoj matematické gramotnosti vč. spolupráce se školou.

Příklady dobré praxe, inspirace odjinud, navrhovaná řešení

- Kombinace osobních, telefonických a on-line setkání.

3 SHRNU TÍ

V oblasti **podpory čtenářské gramotnosti** se dále konkrétně řešila témata:

- inovativní přístupy v oblasti zvyšování čtenářské gramotnosti a školních knihoven (podpora rozvoje kritického myšlení, čtenářských dílen a jiných metod rozvoje čtenářské gramotnosti, videotréninky, hospitace ve výuce apod.),
- vytvoření tzv. Akademie čtenářské gramotnosti a vytvoření podmínek pro sdílení (v rámci pracovní doby nebo jako součást DVPP – ideální stav),
- možnosti autorských čtení.

V rámci **podpory výuky cizích jazyků** se pak konkrétně řešila témata:

- relativně nízká motivace k učení se druhému cizímu jazyku,
- problematika rodilých mluvčích (jejich kvalita a dostupnost),
- finanční náročnost učebních pomůcek pro žáky se sociálně slabých rodin (konkrétně se jednalo o pracovní sešity, časopisy apod.),
- kvalita učebnic, proces jejich výběru na úrovni jednotlivých ZŠ, finanční náročnost těchto učebnic pro jednotlivé ZŠ a omezená nabídka učebnic pro výuku druhého cizího jazyka na trhu.

V oblasti **předškolního vzdělávání** se jako zásadní jeví tato témata:

- vysoká kapacita MŠ,
- příprava dětí na jejich nástup do MŠ,
- možnosti v oblasti přípravy žáků mateřských škol na nástup do základních škol,
- možnosti pro zvyšování kvality kompetencí pedagogických pracovníků včetně budoucích učitelů,
- nedostatek zkušených učitelů nebo asistentů pedagoga, dále nedostatek kapacit partnerů v území (psychologů, psychiatrů, poradenských pracovišť apod.), finanční ohodnocení vedení a pracovníků MŠ.

V oblasti **matematické gramotnosti** se jako zásadní jeví tato témata:

- důležitost celoživotního vzdělávání pedagogů, možnost individuálního výběru školení či workshopů a především kvalita jednotlivých lektorů,
- přínosnost matematických soutěží, interaktivních workshopů, projektových dnů, případně skupinové práce,
- začlenění do výuky otázky „K čemu mi to jednou bude?,
- stálá a systematická finanční podpora na nákup pomůcek a k jejich aktualizaci a udržitelnosti,
- zájem pedagogů o virtuální prostor určený ke sdílení a informování
- propojení matematiky v rámci výuky jiných předmětů i běžného života, ukázky praktického využití matematických znalostí a postupů v jiných oblastech vědy a života včetně výkonu různých povolání.

Témata, která se prolínala v šetřeních (fokusních skupinách, telefonických rozhovorech a on-line dotazování) realizovaných s **pedagogy ZŠ** na území MČ Praha 7, byla:

- Problematika motivace žáků
- Možnosti zvyšování kvality kompetencí pedagogických pracovníků
- Materiálně-technické vybavení

Možností, jak žáky učit, je mnoho. Účastníci diskusí však nezmiňovali jen různé přístupy k výuce, jejich klady a zápory, zásadním tématem pro ně v průběhu diskusí byla motivace dítěte k samotné výuce daného předmětu. Účastníci diskuse se shodovali, že rozdíl mezi dítětem, které se učí s chutí, a dítětem, které není motivováno, je značný, a motivace je jedním z nejdůležitějších prvků, které lze ve školním prostředí využít. Pedagog se dle účastníků diskuse má zaměřit na vysvětlení, proč se daný předmět učit, jak lze znalosti v praxi využít apod. S tímto také úzce souvisí nutnost zvýšené podpory žáků z rodin, kde motivace ze strany rodičů chybí, žáků ohrožených školním neúspěchem apod.

Zvyšování kvality učitelů má vliv na zvyšování kvality vzdělávání, tedy dosahování lepších výsledků žáků v učení. Školy by se tedy měly zaměřit na podporu podmínek pro osobnostně profesní rozvoj pedagogů prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemného setkávání a sdílení zkušeností jak pedagogů navzájem, tak pedagogů s odborníky z praxe. Tato sdílení nemusí být pouze předmětová či mezipředmětová, ale také didaktická a metodická.

Zvyšování úrovně materiálně technického vybavení je tématem pro většinu škol ve sledovaném území. Diskutovanými tématy byla zejména kvalita a finanční náročnost učebních pomůcek (učebnice, pracovní sešity, pracovní listy apod.).